Teelt de grond uit

schoon, efficiënt én duurzaam

Bijeenkomst met regionale overheden in Noord Holland

Janjo de Haan, 5 september 2013

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Teelt de grond uit:
Voor sommige gewassen al gewoon

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert
in dit project via het
Productschap Tuinbouw

Nieuwe ontwikkelingen:
Gestart door ondernemers...

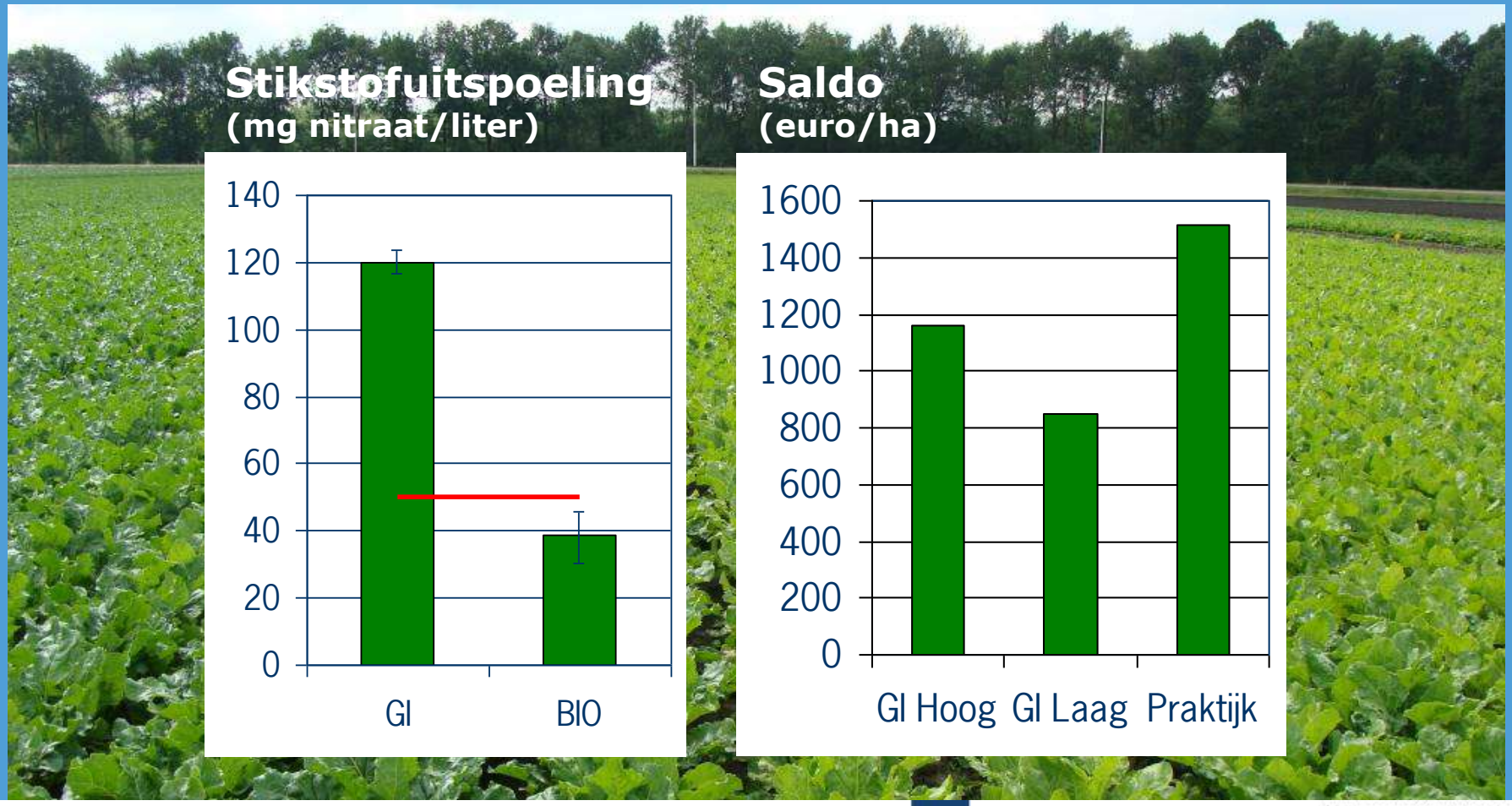
WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert
in dit project via het
Productschap Tuinbouw

Nitraatnorm op zand verdraagt geen intensieve landbouw

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Voorbeelden al in de praktijk

Film systeem Bladgewassen PaterBroersen Waarland

Film gotensysteem laanboomteelt Crum Willemsen Opheusden

Onderzoek Teelt de grond uit vollegrondstuinbouw

Vollegrondsgroenten: bladgewassen, aardbei, kool & prei

Boomteelt

Bloembollen (lelie & hyacint)

Fruit: blauwe bes & appel

Zomerbloemen & vaste planten

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Onderzoek bladgewassen Zwaagdijk

Onderzoek Bloemkool Zwaagdijk

Praktijkproef Teelt van lelies in goten in NH

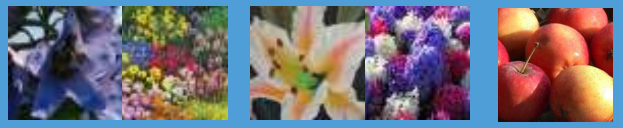
Onderzoek hyacint in substraatbedden (Lisse) en op water (Zwaagdijk)

Teelt de grond uit vaste planten Noordwijkerhout

Overzicht type systemen

Teelt op water	Drijvende teelt in bak	
	Goot met dunne waterlaag	
Teelt op substraat	Potten op of in de grond	
	Goten boven de grond	
	Substraatbed / goten in de grond	
Afdichten ondergrond		

Waarom Teelt de grond uit
Markt

- Levering jaarrond
- Constante kwaliteit, volume
- Maatwerk
- Betrouwbaarheid

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Waarom Teelt de grond uit ***Ondernemer***

- Verlenging teeltseizoen
- Arbeidsproductiviteit
- Arbeidsomstandigheden
- Kwaliteitsverbetering
- Betere benutting gbm en mineralen
- Ziekte en plagendruk
- Rendement
- Toekomstperspectief

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Waarom Teelt de grond uit
Omgeving + Maatschappij

- Verminderen emissies
- Benutting van grondstoffen
- Productkwaliteit
- Arbeidsomstandigheden
- Benutting en belasting van ruimte
- Voedselzekerheid

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Programma Teelt de grond uit

- Looptijd 2009-2013
- Samenwerking tussen onderzoekers, ondernemers en bedrijfslevenexperts
- Aansturing
  - Stuurgroep EL&I, PT en sector
  - Begeleidingscommissie per gewasgroep
- Financiering door sector en overheid samen

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Wat doen we?

- Betrekken van belanghebbenden
- Systematisch ontwikkelen en toepassen van teeltsystemen
- Omgevingsfactoren analyseren
- Duurzaamheid evalueren en perspectieven in beeld brengen

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Betrekken van belanghebbenden

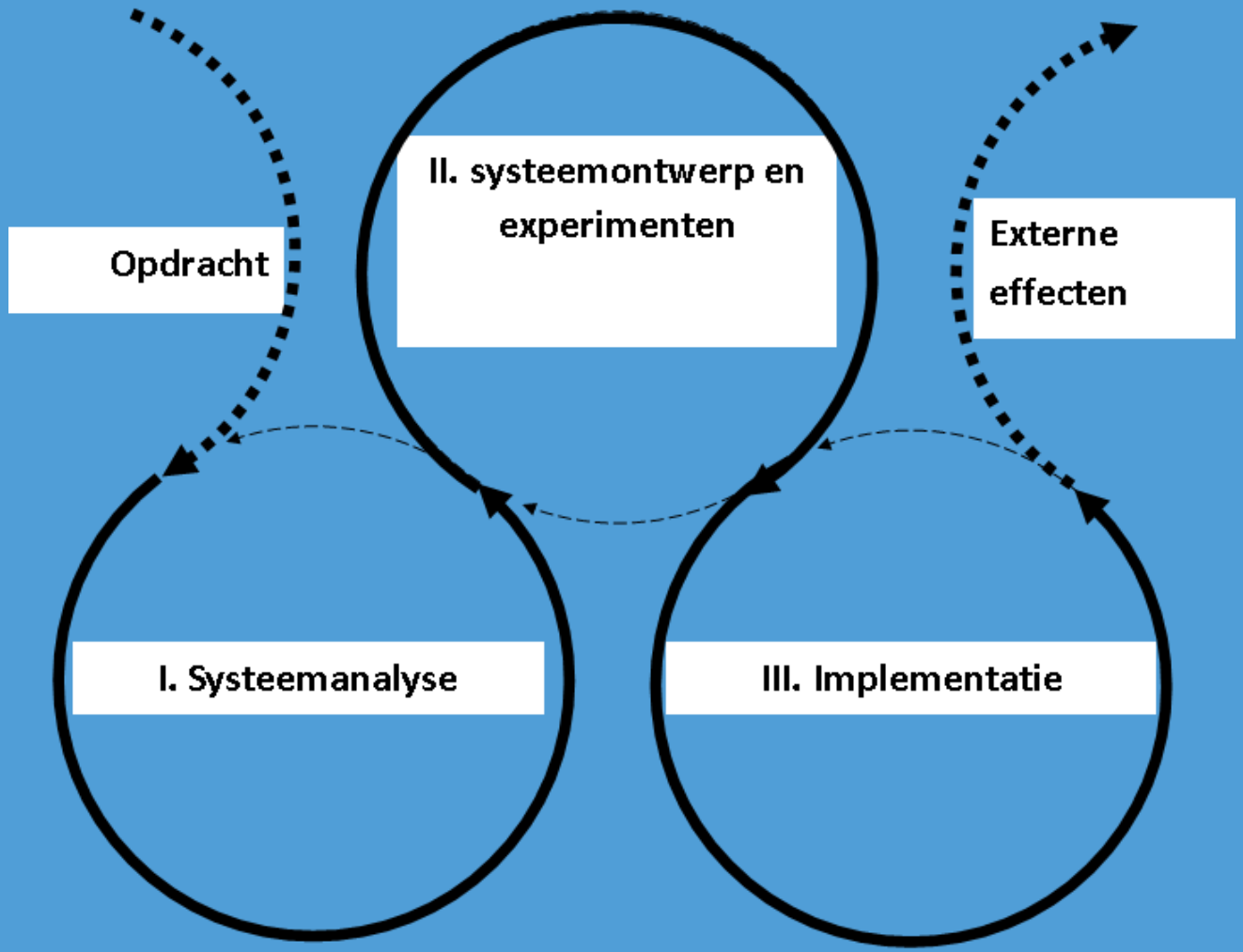

- Telers
- Ketenpartijen (toeleveranciers, afnemers)
- (Regionale) Overheden: o.a. vandaag!
- Maatschappelijke organisaties

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Systematisch ontwikkelen

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het
Productschap Tuinbouw

Omgevingsfactoren analyseren

2010: omgevingsanalyse en bijeenkomst Vredepeel

2011 en 2012: groepsinterviews met burgers

2012 en 2013: bijeenkomsten met regionale belanghebbenden

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Positieve associaties van burgers bij de nieuwe systemen

- Economische voordeel voor de teler
- Net en schoon
- Voordelen voor het milieu
- Betere arbeidsomstandigheden
- Landbouw in droge gebieden mogelijk
- **Product lekkerder, gezonder, schoner en/of verser**

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Negatieve associaties bij de nieuwe systemen

- De landschappelijke aantasting /industriële aanzicht
- De onnatuurlijke van de teeltwijze
- Minder lekker en/of gezond product

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Aanbevelingen n.a.v. burgersessies

- Geef duidelijkheid over smaak, gezondheid en versheid product
- Zorg voor zoveel mogelijk natuurlijke uitstraling van de systemen
- Laat de betrokkenheid van de teler zien
- Positioneer de systemen als mooi staaltje NL technologie

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Evaluatie integrale duurzaamheid: Positieve aspecten en aandachtspunten

	Positief	Aandachtspunten
Planet	Emissiebeperking Landgebruik	Watergebruik Energieverbruik en broeikasgasemissies
Profit	Kwaliteitsverhoging	Financieringsbehoefte Rendabiliteit
People	Arbeidsomstandigheden en -behoefte Stadslandbouw	Landschappelijke inpassing

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Waar staan we?

- Tuinbouwgewassen kunnen uit de grond geteeld worden

- Nog wel uitdagingen:
  - Beheersing ziekten en plagen
  - Verbeteren rendabiliteit systemen
  - Emissiebeheersing
  - Maatschappelijke randvoorwaarden

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Vervolgprogramma in de maak

- PPS onder topsector Tuinbouw en Uitgangsmateriaal
- 2014-2017
- Voortzetting in alle vollegrondstuinbouwsectoren
- Oplossen van vragen en knelpunten van ondernemers die werken aan Teelt de grond uit
- Ca. 50 betrokken bedrijven

WAGENINGEN UR
For quality of life
PROEFTUIN ZWAAGDIJK
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw

Wat betekent Teelt de grond uit voor Noord-Holland?

Plenaire Dialoog:

- Welke kansen ziet u?
- Met welke aandachtspunten moeten we aan de slag?

WAGENINGEN UR
For quality of life

PROEFTUIN ZWAAGDIJK

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Uw sector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw